Rovatvezető: Feketsné Kisvarga Anita
34/513-677 feketsne.anita@jamk.hu

KEMLIB

A kisbéri kistérség könyvtárai a statisztikai adatok tükrében

A kisbéri **Wass Albert Művelődési Központ és Városi Könyvtár** a vonzáskörzetéhez tartozó települési könyvtárakkal már a kistérségi mozgókönyvtári ellátás kiépítése előtt is aktív szakmai kapcsolatot ápolt: 1982-től hét letéti könyvtárat és egy fiókkönyvtárat látott el egészen 2005-ig.
A Kisbéri Többcélú Kistérségi Társulás 2006. január 19-én döntött arról, hogy megköti a mozgókönyvtári feladatok ellátásáról szóló megállapodást a kisbéri városi könyvtárral. A megállapodást a 16 térségi önkormányzat közül ekkor még csak 11 írta alá, de ma már mind a 16 községi könyvtár részesévé vált a könyvtárellátási rendszernek.*
E könyvtárak a következők:

1. Községi Könyvtár Ácsteszér
2. Községi Könyvtár Aka
3. Ászár Községi Könyvtár
4. Bakonybánk Községi Közkönyvtár
5. Községi Könyvtár Bakonysárkány
6. Községi Könyvtár Bakonyszombathely
7. Községi Könyvtár Bársonyos
8. Községi Könyvtár Császár
9. Községi Könyvtár Csatka
10. Községi Könyvtár Csép
11. Községi Könyvtár Ete
12. Kerékteleki Községi Könyvtár
13. Községi Könyvtár Réde
14. Községi Könyvtár Súr
15. Községi Könyvtár Tárkány
16. Községi Könyvtár Vértesketh ely

E 16 településen a 2009-es KSH-adatok szerint 14.894 fős lakosság vehette igénybe a könyvtárak szolgáltatásait. Közülük a legnagyobb lélekszámú település Ászár (1968 fő), a legkisebb pedig Csatka (255 fő).
Ha a könyvtárak alapterületeit vizsgáljuk, kiderül, hogy legnagyobb könyvtára Bakonysárkánynak van (110 m^2), a legkisebb pedig Aka könyvtárának (28m^2). Az átlagos könyvtári alapterület a kisbéri kistérség könyvtáraiban 57m^2.
A nyitva tartási napok számát tekintve átlagosan heti 3 napon, 12 órában voltak nyitva a vizsgált könyvtárak 2010-ben. A legnagyobb nyitvatartási idővel Bakonyszombathely könyvtára működött, heti 5 napon 37 órában várta látogatóit. A legszűkebb nyitva tartása Réde könyvtárának van, heti 1-szer 6 órában. Egész évben átlagosan 115 napon voltak nyitva a kistérség könyvtárai.

* Morvai Józsefné: A Kisbéri Többcélú Kistérségi Társulás könyvtárainak mozgókönyvtári ellátásáról In.: Téka Téma XVII. évf. 1. sz. 2006. január-február http://www.jamk.hu/ek/teka_tema/teka0603.html

A könyvtárak szolgáltatásainak vizsgálata

1. Kölcsönzés

Természetesen mind a 16 könyvtárban lehetőség van könyvek kölcsönzésére, de csak 4-ben lehet időszaki kiadványhoz hozzá jutni (Ácsteszér, Ászár, Bakonybánk, Ete), és 2-ben vannak AV-dokumentumok is (Bakonybánk, Bakonyszombathely). Elektronikus dokumentummal egyik könyvtár sem rendelkezik, és a házhoz szállítás szolgáltatása sem működik a kistérségben. A könyvtárközi kölcsönzés igénybe vételére elvileg mindenütt lenne lehetőség. Ezzel szemben csak 9 könyvtárban működik ez a szolgáltatás.

Könyvtárközi kölcsönzés dokumentumszáma a kisbéri kistérség mozgókönyvtáraiban (2010)

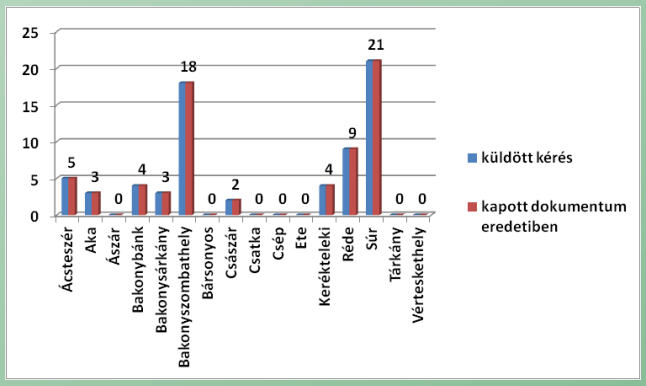

2. Közvetlen helyben használat

Olvasóteremmel minden könyvtár rendelkezik, de csak 4-ben van lehetőség folyóiratok böngészésre (Ácsteszér, Ászár, Bakonybánk, Ete).

3. Információszolgáltatás

Nagyon kimagasló eredménynek tartom, hogy mind a 16 könyvtárban működik elektronikus katalógus.

4. Rendezvények

Viszonylag kevés rendezvény házigazdái voltak a kistérségi könyvtárak. 1 kiállításnak adott helyt a császári könyvtár; Ácsteszér, Ete és Tárkány könyvtára biztosított lehetőséget előadás megtartására, és összesen kilenc könyvtárban volt könyvtári óra. Ezek: Ácsteszér, Ászár, Bakonybánk, Bakonysárkány, Bakonyszombathely, Császár, Csép, Súr, Vértesketh ely.

5. **Számítógép-használat**
Bakonybánk kivételével valamennyi kistérségi könyvtárban működőképes informatikai háttér biztosítja az olvasók számára az internethasználatot és az egyéb számítógépes programok alkalmazását.

6. **Távoktatás**sal egyik könyvtár sem foglalkozik.

7. **Fénymásolni** a kistérségben mindössze Bakonyszombathelyen, Császáron és Csépen lehetett 2010-ben.

Könyvtárhasználat

A regisztrált és az újonnan regisztrált olvasók arányát tekintve megállapítható, hogy a kisbéri kistérségben elsősorban a régebbi tagsággal rendelkező olvasók látogatják a községi könyvtárakat. Az etei könyvtárban volt a legnagyobb számú az újonnan beiratkozottak aránya.

Regisztrált könyvtárhasználók (2010)

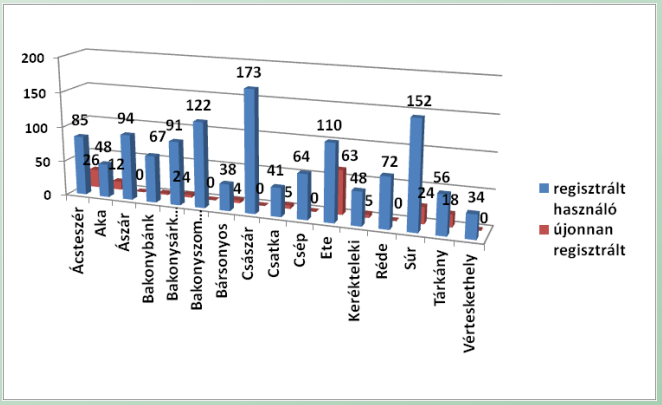

Ha korcsoport szerinti bontásban vizsgáljuk a 2010-ben regisztrált könyvtárhasználókat, kiderül, hogy a 65 év feletti lakosság egyáltalán nem iratkozott be a kistérség könyvtáraiba.
Könyvtáranként eltérő képet festenek a 14 év alattiak és a felnőtt korosztály könyvtár-látogatási adatai. Ászáron és Bakonysárkányon kiegyenlített a gyermek és a felnőtt olvasók aránya. Ácsteszéren, Bakonyszombathelyen, Etén, Rédén és Súron viszont a gyerekek vannak túlsúlyban. Az összes regisztrált használón belül a felnőttek vannak felülreprezentálva Aka, Bakonybánk, Bársonyos, Császár, Csatka, Csép, Kerékteleki, Tárkány és Vértesekthely könyvtáraiban.

Regisztrált könyvtárhasználók korcsoportok szerinti bontásban (2010)

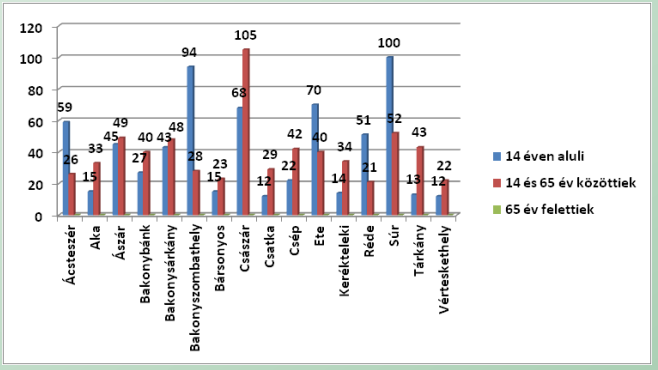

Dokumentum-használat

Mennyire jellemző a könyvtár használóira, hogy otthonra kölcsönöznek, vagy inkább a könyvtárban böngésznek? Ezt mutatja meg az alábbi diagram.
Jól látható, hogy két könyvtár kivételével jellemzően otthonra kölcsönöznek dokumentumokat az olvasók a kisbéri kistérségben. E könyvtárak közül kiemelkedően magas a császári könyvtárból 2010-ben kikölcsönzött dokumentumok száma.
Csép és Ete könyvtáraiban viszont a helyben böngészést preferálják az olvasók.

Dokumentum-használat (2010)

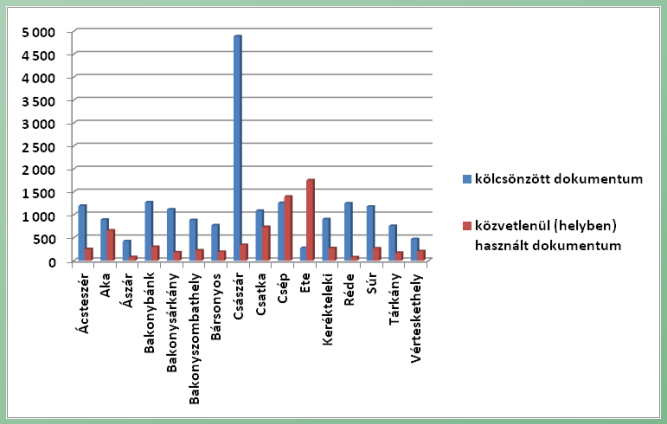

Személyes használat

A diagram azt mutatja, hogy a kistérségi könyvtárak látogatói elsősorban a könyvtárak hagyományos szolgáltatásait veszik igénybe, arányaiban kevesebben interneteznek. A legtöbb internet-használó Ácsteszéren volt 2010-ben.

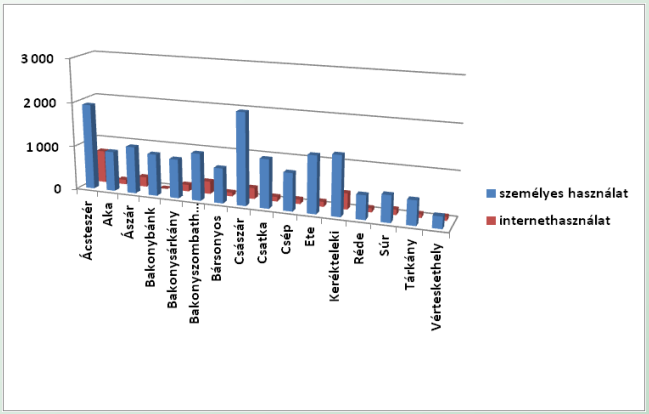

Munkaügyi létszámadatok

A kisbéri kistérségben 12 könyvtárban dolgozik felsőfokú végzettséggel, 4 könyvtárban pedig felsőfokú végzettség nélkül a könyvtáros. Sajnos mindegyik könyvtárban csak részmunkaidőben tudnak jelen lenni a munkatársak.

Kistérségi ellátás

Mind a 16 könyvtár egységesen a kistérségi normatíva 17 %-át használja fel dokumentumbeszerzésre. Átlagosan 9 %-át fordítják a támogatásnak személyi kiadások fedezésére. A legnagyobb arányban informatikai fejlesztésekre, épületfelújításokra, -karbantartásra használják fel a normatívát a községi könyvtárak (átlag 63 %). Minden egyéb kiadásra (postaköltség, katalógusépítés, szállítási költségek) a normatívából átlagosan 11 % jut.

Nem lehet könnyű feladat 16 községi könyvtár munkájának koordinálása, módszertani segítése. A 2010. évi statisztikai adatok azonban azt mutatják, hogy a hosszú múltra visszatekintő együttműködés gyümölcsöző a Wass Albert Művelődési Központ és Városi Könyvtár és a kistérség könyvtárai között.

Feketsné Kisvarga Anita (JAMK Tatabánya)

Kistérségi hírek röviden

Továbbképzés

2011. november 2-án került sor a **József Attila Megyei Könyvtár**ban a Tatabányai Többcélú Kistérségi Társulás községi könyvtárosainak továbbképzésére.
A TextLib integrált katalógushoz csatlakozott 7 községi könyvtár közül 6-ban valósult meg idén az alapfokú TextLib-oktatás. Ennek keretében a rendszerbeállítások mellett munkatársaim, **Kantó Erika**, **Vitéz Veronika** és **Pap Zsuzsanna** az olvasói nyilvántartással és a kölcsönzéssel kapcsolatos tudnivalókkal ismertette meg a kollégákat.
Az őszi szünetben 5 könyvtár képviseltette magát a TextLib-továbbképzésen. A gyermelyi, a héregi, a környei, a tarjáni és a vértesszőlősi kollégák ezúttal az állományba vétellel kapcsolatos tudnivalókról tájékozódhattak. Az alapvető ismereteket **Kantó Erika** foglalta össze, majd következhetett a gyakorlati képzés, melyben **Papné Németh Erika**, **Pap Zsuzsanna**, **Schlosser Katalin** és **Vitéz Veronika** volt a községi könyvtárosok segítségére.
Kistérségi kollégáink az új ismeretek rögzítéséhez és a gyakorlati alkalmazáshoz használható útmutatót kaptak, mely Kantó Erika munkája.
Az informatikai háttér zavartalan működését **Török Csaba** biztosította.

Kulturális kerekasztal

November 14-én és 28-án ismét összeült a tatabányai kistérség kulturális intézményeinek szakembereiből álló kulturális kerekasztal.
Legutóbbi ülésükön, október 3-án határozták el a tagok, hogy részt kívánnak venni az **OKM** és a **Budapesti Művelődési Központ** által kidolgozott *Minőségfejlesztés a közművelődésben – Önértékelés a közművelődési szervezeteknél* című tréningen.
E három alkalomból álló továbbképzés első két előadására került sor novemberben, melyet a **Magyar Művelődési Intézet és Képzőművészeti Lektorátus Közép-Dunántúli Kulturális Koordinációs Iroda** vezetője, **Székely Gabriella** koordinált.